

DANICA.

CERKVEN ČASOPIS ZA SLOVENSKE POKRAJINE.

**Sveti Peter Forerij (Fourier)
in škof rezenški Mihael Wittmann,
vstanovnika kongregacije ubogih
šolskih sester „de Notre Dame“.**

II. Škof Mihael Wittmann.

(Dalje.)

V Rezn-u sta bila takrat dva škofa: Ivan Nepomucen plem. Wolf in njegov posvečeni in pomožni škof Mihael Sailer, oni pobožni učeni Sailer, ki je mož svetovne slave. Ker je bil Mihael Sailer že nad 70 let star, bilo je treba prideliti mu škofa pomočnika. Pozornost vseh je bila do semeniškega vodja, kanonika Wittmanna.

Imenitnemu možu, kateri mu je naznanil, da ga mislijo izvoliti pomožnim škofom, je odločno in kratko odgovoril: „Ne“. Svetemu očetu je pisal 24. decembra 1828., da slabe razmere, katere vladajo na Bavarskem, zahtevajo mlajih čvrstih, odločnih škofov; a on je že star in ne more biti zid in bramba sveti cerkvi. Le odločnemu ukazu sv. očeta se je menda vklonil, ter privolil, da so ga imenovali 23. majnika 1829. pomožnim škofom Regensburškim z naslovom škofa Komanskega.

Takrat je imela škofija rezenska dva slavna škofa, dve svitli zvezdi svete cerkve, ki sta bila iskrena prijatelja, dasiravno so različna bila pota njihova življenja. Družil jih je pa isti smoter, isti namen, družila jih je vera in ljubezen. Eden teh mož je deloval na velikem pozorišču sveta, za širje kroge, za daljne kraje in ljudstva; dru-

gemu je bil odmenjen ožji delokrog, a deloval je v njem neumorno, silno. Oba sta se trudila za božje kraljestvo, vojskovala sta se proti neveri, posvetnjaštvu, proti temi: prvi Ivan učenec ljubezni, drugi Jakob pravični, kateri je od klečanja imel žulje na kolenih, ker je neprenehoma molil v tempelju. Sailerjeva ljubezen in spoštovanje do Wittmanna se je naj bolj pokazala, ko mu je v svoji smrtni bolezni skočijo priporočil ter dostavil: Sedaj lahko mirno umrjem. Spoštovanje in ljubezen Wittmannovo do Sailerja se je še naj bolj izkazala, ko je solznimi očmi poročal zadnji pozdrav Sailerjev bogoslovcem, ter jim ponavljal besede, katere je govoril na njegovem grobu. Wittmanna je vse častilo in spoštovalo, vsa dežela se je veselila njegovega imenovanja škofom. Vseučilišče monakovsko ga je imenovalo častnim doktorjem bogoslovja. Slavni Diepenbroek, poznejši kardinal in knežskoi Vratislavski, mu je posvetil svoje duhovne pesmi.

Sklenil je Wittmann, da bo nadaljeval kakor škof svoje siromašno življenje, da si ne bo vzel ni služabnika ni dekle, temuč ubogega dečka, ki mu bo snažil obleko in sobo. Osem dni pred škofovim posvečenjem je določil svojo hrano: Juha in malo mesa naj mu bo prihodnji živež, oprava lesena, sobine stene gole, postelja iz preprostih desek. Družbe imenitnih oseb se je sklenil, kolikor mogoče, ogibati, ter občevati z otroki, reveži in z bolniki.

Škofovsko posvečenje se je vršilo 28. junija 1829. v stolnici rezenski po nadškofu

monakovskem, kateremu sta azistirala škof posavski in monakovski pomožni škof Štreber.

Kmalu po njegovem posvečenju za pomožnega škofa je bil imenovan Wittmann stolnim proštom rezenskim. Wittmann ni prosil in ni želel tega dostojanstva;odeljeno mu je bilo celo zoper njegovo voljo. Novi rezenski škof Sailer, ki je bil zdaj pomožni škof in stolni prošt, in tudi kralj Ludovik sta ga priporočila pri sv. očetu za to častno mesto. Zahvalil se je škofu za poročilo in za trud v posebnem pismu. A omenjal pa ie, da je prišel zopet do novih nepotrebnih dohodkov, katere pa hoče vestno porabiti v podporo ubožcem.

Proštija mu je prizadejala malo truda in malo skerbij, pač pa je prejel novo, težko breme z imenovanjem za generalnega vikarja, s katerim ga je počastil slavni škof Mihael Sailer 12. februarja 1830., da bi s tem svojega starega prijatelja še bolj tesneje zvezal s seboj. Ta sama na sebi težavna služba je postala še bolj težka in odgovornosti potna za voljo cerkvi nasprotnega mišljenja, katero je takrat vlada razodevala v marsikateri točki. Generalni vikarij Wittmann je moral vedno braniti stališče cerkve, ter se vojskovati z besedo in s peresom proti cerkvi neprijazni vladi. Pripravljen je bil sveti mož vse pretrpeti za pravice sv. cerkve, za blagor izročениh vernikov. Vlada se je vti. a v vse: v krstne bukve, v učenje in izpraševanje bogoslovcev, v nastavljanje duhovnov, v zakonske zadeve, sploh v vse, kar je prav za prav le sami cerkvi odločevati. Wittmann je branil pravice cerkve; pisaril je papežu in kralju, škofom in vladi, duhovnim in protestanškim pastorjem. Na vse strani je razlagal in učil, svetoval in zagovarjal, branil in protestiral, in to tako vešče in pa neustrašeno, da so ga spoštovali celo nasprotniki in ga občudovali kakor vrlega in pogumnega bojvnika za prostost in pravice sv. cerkve.

Ob vsem tem je ostal in delal vedno kakor vodija v bogoslovem semenišču, obiskoval in birmoval je po naj težavnejših duhovnijah svoje velike vladikovine, celó du-

hovne vaje je imeval sam za duhovne svoje škofije. Ni čuda, da vidimo neutrudnega škofa kmalu na bolniški postelji. Od 28. januarija do 8. februarija je bil hudo bolan za vnetjem črev. A Bog je hotel škofa še ohraniti; kmalu je okreval in začel na novo vsestransko delovati in trpeti Bogu na čast in v blagor sebi izročениm ovčicam.

Kmalu po Wittmannovem ozdravljenju je umerl slavni učenjak in prijatelj, pobožni in duhoviti škof Mihael Sailer. Wittmann mu je podelil sv. zakramente za umirajoče in — govoril mu ob pokopu tudi ginja-ljivo slovo. Rekel je o pokojnem v pogreb-nem govoru: „Škof Sailer je po svojih mnogobrojnih spisih poučeval vso Nemčijo. Na vseučilišču je kakor profesor katoliško vzgojil mnogo stotin dijakov in pripeljal k lepemu krščanskemu življenju. Kraljevo veličanstvo ga je iskreno spoštovalo kakor svojega bivšega blagega učitelja; učitelj je bil velikim možem duhovskega in svetnega stanu v vsej Nemčiji. Kakor škof je vodil duhovske zборе — a očetovsko vladal duhovščino“.

Dosedanji generalni vikarij Wittmann je bil izvoljen kapiteljskim vikarjem, ter je bila vsa vlada škofije izročena njegovim rokam.

I. Bilc.

(Dalje prihodnjič).

Za Vseh svetih dan.

Veselite se in radujte se; zakaj vaše plačilo je obilno v nebesih. (Mat. 5.)

Kako lepo žari v sedanjih jasnih nočeh nad nami zvezdnato nebo. Zvezda svetli ob zvezdi in vse skupno oznanjajo velikost Onega, ki jih je prižgal ter odredil, da vsaka ostane na mestu, dokler je ne vniči sodnji dan ali jej pa odkaže božja previdnost takrat družega prostora v tem novem in boljsem stvarjenju, ki pride za sedanjim.

In kako gorko svetlé danes po grobovih našega pokopališča lučice, našim umrlim v spominj. Kakor da bi bile za nekaj trenutkov zapustiti hotele same nebne svetilke svoje veličastne prostore ter bi se bile vogle

na hribčke, pod katerim naši ljubi smrtno spanje spé, tako se nam zdi.

Stopimo to trenutje bliže tem grobovom in poučimo se v vsej pobožnosti, kedo v teh grobeh počiva in kako vsakemu tu počivajočih pripomoči hočemo do dušnega mu mirú.

*

Prvi grob, do katerega naj stopim, je grob mojega očeta. Nekaj let že pre-rašča ruša to drago zemljo, ki je sedaj edino očetovo posestvo in še to le toliko časa, dokler poljubnega tovariša ne pridruže očetovim kostém. To resno uro mi do dna duše zveni sodba iz pregovorov kralja Salomona, ki se glasi: „Moder sin razveseljuje očeta“ (Preg. 10, 1.). Sem li bil ves čas, kar sem bival ob očetovi strani, res tisti modri sin, kojega vse vedenje je bilo tako, da ni nikedar očetu bilo v žalost? Sem jim bil li pač res v veselje? — Srčnim vzdihom ter iskreno molitvico za očetovo neumrjočo dušo hodim naprej.

In tam drugi hribček svete zemlje, da mi sveteje nima več božji svet. Ljube mi matere počivališče je to. Da mi počí srce, menil sem, ko so mi mater devali v grob. Z materinim srcem so mi ob enem zakopali vso tisto ljubezen, ki jej enake nobena zakladnica nima na svetu. Ko se v izkrenih vzdihih spominjam svoje zlate matere, zatrjujem to samemu sebi v svoj srčni mir, da se pač nikedar v življenju nisem pregrešil zoper sv. pravilo, ki ga je napisal sv. Pavel (Efež. 6, 2. 3.) z besedami: „Spoštuj svojega očeta in svojo mater, to je prva zapoved z obljubo: da ti bo dobro in da boš dolgo živel na zemlji“.

Grob koj tam-le naprej je prijatelj grob. Oj prijatelj — kako dragocena beseda! Bil mi je ta prijatelj v življenju oko in uho, roka in noga mi je bil, bil mi je drugi jaz. Nikoli se čudil nisem, da se mi je ob njega pokopu trgalo srce in ob vsakem koraku, ki sem ga vmeril posebno še po njegovi smrti, mi je v umu bila Sirahova modrost iz sv. pisma, ki je zapisana v vekovitih besedah: „Imej veliko takih, kateri bodo mirni s teboj: a izmed

tisoč ti bodi le eden svetovalec“. (Sir. 6, 6.) če kedaj, spominjati se ga hočem tega enega — žal, da je le eden! sosebnost danes v prijazni priprošnji.

Tu pa prijateljica leži, vrstnica mojih dni, moja radost na svetu, moje tolažilo ob veselih in žalostnih dneh. Ne enega koraka nisem učinila, da bi prijateljica ne bila vedela zanj; ne ene besede govorila, da bi jej jasna ne bila tudi takrat, kadar je slišala ni; ne ene misli nisem imela, da bi jo bilo treba svoji prijateljici prikrivati. Iz visoke pesmi (2, 2.) bi moji prijateljici zapisane smele biti besede, ki se kakor nalašč na njo glase: „Kakor lilija med trnjem, taka je moja prijateljica med hčerami“. Gorko molitvijo do neba podajam se z njenega groba.

Od daleč se mi nasproti blišče grobovi naših boljarjev; teh, ki so toliko zavidnikov imeli, dokler so živeli — ki jih pa danes na tej božji njivi ne zavida nikdo. Tako leže pod težko grudo kakor vsak drugi; tako prosijo molčé govoreč naših molitev za-sé kakor vsak drugi in bolj še pričajo o ničnosti vsega posvetnega, nego vsak drugi — saj je bilo ob njihovem razkošnem življenju tukaj na svetu misliti tako težko, da smrt ženáči pod lopato vse to, kar je bil rodil beli dan. Modri starega zakona v svojih pregovorih (22, 7.) tako resnično o njih piše, ko govori: „Bogatin gospoduje nad uboge in kateri jemlje na posodo, je suženj“ — a usodno pristavlja: „Kateri ubozega tare, da bi povečal svoje bogastvo; dal bo sam bogatejemu od sebe in bo v potrebi“. (Preg. 22, 16.). Danes so v potrebi! Prosečemu tudi za nje pa bi mi ne bilo prišlo na misel, da bo prav trdo ob premožnjakovem grobu počival največi revež naše srenje.

Naj obiščem tudi tega reveža grob. Kako vrvi vse danes po našem pokopališču! Venci leže po grobovih in cvetice so posejane tu po njih; toliko cvetic, da bi si skoraj misliti ne mogel te množine v sedanjí najpoznejí jeseni. Ni ga groba, da bi ne bil zrahljan in okinčan ta naš Vseh svetih dan. — A to počivališče, ki mu tik ob robu stojim, to je pa zaraščeno tudi danes,

brez zeljenave je, brez cvetic in brez ven-
cev, brez luči. Revez nad zemljo — revež
še tudi pod zemljo: taka žala misel se mi
vsiljuje. A čakajva, predragi, morda pa temu
ni s cela tako? Morda je ta tu pokopani revež,
ki so ga pozabili vsi župljanje, morda je
pred vsedobrim Bogom gori nad zvezdami
lepše odet v svojem čednostnem oblačilu,
nego vsi ti, ki sem je ob tej današnji hoji
po domačem pokopališču imel pred očmi,
morda je — akopram ubožec umrl, „nesen
bil kojkoj po smrti po angeljih v Abraha-
movu naročje“. (Luk. 16, 22.) in je vseh tu
zagrebenih edin, ki mu nič več ni treba
bilo naših priprošnja; a je treba bilo, da
on za nas prosi Boga.

* * *

Končujoč svoj pohod današnji resnobni
dan po tej božji njivi, posejani človeškimi
trupli — trupli teh umrlih, ki smo je veči-
del poznali, dokler jim je živim duša bivala
v telesih — prosimo usmiljenega Boga, da
bi vse te tu spéče, a sodnji dan vzbujene
združil njihov desni angelj varuh ob božjem
prestolu — prosimo Boga, da bi tudi mi,
tu navzoči, počivajoč kedaj na tem ali na onem
cerkvenem pokopališču, združeni bili z njimi
v bivališču, po kojem gre vse koprnenje
našega srca — gori v prelepem bivališču
nad tisočerinimi ter tisočerinimi nebniimi zvez-
dami. Amen.

XXIII. nedelja po binkoštih.

Tisti čas je Jezus množicam
govoril.

(Mat. 9.)

Vsak izrek sv. pisma in vsako besedo
svetih evangeljskih sporočil nam je razla-
gati navada. Današnjemu evangeliju začetni
izraz je beseda o „času“. — Pač važnega po-
mena, dragi moji, je beseda čas. Neprera-
čunljivega pomena za vsakega nas je be-
seda čas.

V času se je zgodilo vse; v času bi-
vamo tu na svetu mi; dobro delati moremo
in moramo vsi mi, dokler je čas. Veci vred-

nost od zlata in srebra ima čas za vse člo-
veštvo, za nas.

Premišljujmo zato, dragi, danes o tem
imenitnem posestvu, ki nam je izročeno po
milosti božji: o času — in kaj nam je
storiti v tem času.

*

Dragi moj! Stvarnik te je odločil za
na svet. Tu naj živiš 20—50—70, morda
več let: ta čas ti je na svetu odmeril. Po
prosti volji ga smeš rabiti ta čas živjenja; a
enkrat pa daš o njegovi porabi natančen
odgovor.

Vse je torej do tega, da si čas znaš
prav vravnati.

Kupec imenuje čas glavničo ali ka-
pital. Kupec hoče s tem reči: Čas je za-me
prav te vrednosti kakor denar; ker v času
si lahko pridobim denarja, a ga neskrbeč
tudi lahko izgubim. Ko torej kupec pravi
času glavniča ali kapital — imenuje ga prav
za prav denar. — Če je kupcu čas denar-
jeve veljave, bode pač te iste veljave za
vsacega nas — naj si že živimo v tem ali
v onem poklicu: delati mora vsak nas in
vse delo nam je v zato odločenem času.

Čas ti pride, dragi, da govoriš in
čas da si tiho. Če govoriti treba ni, pri-
stuje ali tvojim maloštevilnim letom ali tvoji
neizkušenosti in tvoji neučenosti še prav
posebno to, da si tiho ali da sploh le
prav malo govoriš. V sv. pismu bereš o
tem v Sirahovi knjigi (20, 6. 7.) naslednje
besede: „Nekateri molči, ker ne zna govo-
riti; drugi molči ker ve, kedaj je pripravi
čas. Modri človek bo molčal do časa; toda
nesramnik in nespametnik — ta dva ne
bosta pazila časa“. Čas bode torej za-te,
dragi, da govoriš takrat, kadar te kedo vpraša;
vpraša pa o čem takim, kar je tvojega posla
in poklica. O praznih marnjah vprašan biti
ne maraj. — Kada bode treba z besedo
biti komu na roko, takrat govori. „Modri
molči do pripravnega časa“ so sv. besede,
te naj ti bodejo ravnilo. — A potem pa,
ko pride tak zanj pripravni čas, potem modri
govori in rad bode svojim govorjenjem po-
moči potrebnemu blaga podpora.

Kakor ti je odmerjen čas dela, tako ti od dóbe do dóbe — da si nabereš novih moči — dohaja tudi čas počitka. Če si pridno delal in zvesto, privošči ti vsakedo počitka — a, če si delal le površnje ter svojih dolžnosti nisi izpolnoval do natančnosti, počitka ne zaslužiš in ti ga ni treba. Tak počitek bi se ti moral zdeti potem samemu sebi kakor neka ukradena dóba. — Ni ga vreden jela — kedor ne dela!

Kakor stariši, tvoji gospodarji, sploh predniki tirjajo računa od tvojega porabljenega časa — tako bode o vsem tem računa tirjal od tebe tvoj Bog. — Ker v času se izveličaš lahko; a se v času tudi lahko pogubiš. Izveličaš se pa za večno, ali pa se za vselej pogubiš. — Kratki čas tvojega zatajevanja tû ti je porok večnega življenja tam; a kratek čas tvoje posvetnosti ti bode pa tudi tvoje nesrečne večnosti vzrok.

In kadar nehaš živeti, dragi, potem neha sedanji čas za-te; čas se ti v večnost spremeni.

* * *

Zato nam je ni važnejše skrbi za bogoljubno tukajšnje in na večnost se ozirajoče svoje življenje od te — da se od slej prav rabeč svoj čas vsi vedemo po apostolovem svarilu, ki se glasi: „Glejte torej, bratje, kako bi varno hodili; ne kakor nespametni — nego kakor pametni: odkupujte čas, ker dnevi so hudi“. (Efež. 5, 15. 16.). Amen!

Vseh vernih duš dan.

Že v prvih časih svojega obstoja se je sv. cerkev spominjala umrlih v svojih molitvah. Tertulijan pravi: „Po lepi navadi svojih prednikov opravljamo daritve za umrle vselej na dan njihove smrti.“ (De cor. Mil.) Ali dasi je sv. cerkev molila za umrle, vendar ni imela še določenega dneva, na katerem bi se prav posebej obhajal spominj mrtvih. Sv. Odilon, opat samostanu v Kluny, je pa koncem 10. stoletja določil, naj bo v vseh samostanih njegovega reda v ta namen posvečen dan po Vseh svetih. Katoličani so se kmalu poprijeli te navade, in papež

Ivan XVI. je l. 996. ukazal, naj se ta praznik uvede po vsi katoliški cerkvi. — In res! Tudi v prav primernem letnem času obhajamo spomin vernih duš: dnevi se krajšajo, listje rumeni in odpada, oblaki prepregajo nebo, vsa narava prav za prav umira. Ob teh prizorih se tudi človek nehote spominja jeseni ali zime svojega življenja, ko bo moral leči v hladni grob. s.

„Usmili se vernih duš v vicah“.

Gotovo imaš drage, ki so se ločili od tega sveta in stopili pred ostrega sodnika, kateremu niso ostale skrite njihove lepe čednosti, goreče molitve in dobra dela; a tudi ne pregreški, zanikrnosti in hudobije. Ali so v življenju zadostili božji pravičnosti, obžalovali svoje grehe, zamujeno doprinesli, krivice popravili in izveličali svojo dušo, tega ne veš. Morebiti trpijo duše tvojih starišev, bratov, sester, sorodnikov, dobrotnikov in prijateljev in te milo prosijo: Pomagaj! Same si ne morejo namreč več pomagati. Skrajšaj jim trpljenje in pomagaj jim v sveta nebesa, ker duša — dokler ni čista kakor svitlo solnce — ne more vživati večnega veselja. Na tebi je, ti jim lahko pomagaš. Vse lahko poravnaš, kar so tvoji dragi zamudili ali ne opravili dobro in prav, ko so imeli še priliko za to: o času bivanja na tem svetu. Morebiti trpe zdaj zaradi tebe, ker so bili predobri in slepi za tvoje napake in strasti. Morebiti niso bili dovolj vestni v izpolnjevanju svojih dolžnosti, mlačni v molitvah, premalo popolni v ljubezni do bližnjega ter ne zadosti usmiljeni do ubogih in sirot. Morebiti so opustili veliko dobrih del po lastni krivdi in nemodro rabili božje dobrote. Vse to bi radi sedaj popravili, ali prepozno je: ura zamujena, ne pride nobena. Zato tebe prosijo: Usmili se nas in pomagaj! Moli zato zanje. Pobožna molitev prebije nebeške duri. Tvoja molitev gotovo najde milost pred božjim prestolom in Bog, naš Oče, ki je ni le vsepravičen, nego tudi neskončno dobrotljiv, se gotovo ozre na tvoje prošnje in jim odpre nebeški raj.

Pristopi s čistim srcem do Gospodnje mize in daruj za duše v vicah sveto obhajilo in z njim združene odpustke. Sveta maša, ki je neskončni in brezmejni vir božjih milosti za vse ljudi, je prav tako tudi največji in najboljši zaklad za uboge duše v vicah. Ako te ljubi Bog obsipa s zemeljsko srečo in te je postavil v stan, v kate-

rem storiš lahko veliko dobrega, ne pozabi božjih prijateljev: ubogih in zapuščenih, bolnikov in sirot. Olajšaj jim bedo in trpenje, da ne pogubijo svojih duš. Stori pa vse to iz ljubezni in hvaležnosti do Boga ter v prid ubogim dušam v vicah.

Vse to omenjeno lahko daruješ za duše svojih dragih, ako pa te ne potrebujejo več tega, kar storimo zanje, naj bode to v prid onim dušam v vicah, katerim najbolj potreba naše pomoči in katere so najbolj zapuščene. Vse ti povrnejo te duše tisočerno svojimi molitvami.

Kadar tvoja ura enkrat izteče treba bode tudi tebi stopiti pred večnega sodnika ter ti dati račun.

Vsi mi stopimo takrat pred živega Boga in porečemo: Tvoj glas smo slušali in ubogali, Tvoja volja je bila naša volja in Tvoje zapovedi so bile naše zapovedi. Pristopijo pa tudi še duše, katere so se z našo pomočjo izveličale in izpričajo za nas. Gospod pa brezdvombeno poreče: Ker ste bili v majhnem zvesti, hočem vas postaviti nad veliko; pojte v veselje mojega očeta.

Gospica Vera.

Zatrite nekdanje cerkve in kapele ljubljanske.

7. Cerkev sv. Ivana evangelista.

Najzvestejši pomočniki škofu Hrenu, zatirajočemu krivoverstvo v ljubljanski škofiji, so bili poleg najvišje deželne gosposke — menihi. Še predno je sedel na škofovski prestol, prišli so v Ljubljano jezuiti, ki so se ustanovili pri Sv. Jakobu. Oni so imeli opravke z najodličnejšo gospodo: s knezi in grofi in plemenitaši. Redovniki iz tovarštva Jezusovega so v prvi vrsti izkušali te sloje pridobiti za katoliško resnico in so jih res pridobili. Za nižje ljudstvo: za meščane in kmete, pa so se brigali bolj drugi menihi. V ljubljanski vinograd Gospodov so se vrnili za Hrenovega škofovanja frančiškani in obuti avguštinci. On je poklical tudi oo. kapucine, češ, da pomorejo ljubljanski duhovščini v dušnem pastirstvu.

Kapucini so prišli v Ljubljano leta 1602. Kje so se nastanili izprva, mi ni znano? Selišče novemu samostanu sta izbrala poslanca generalnega komisarja kapucinskega

o. Damascen je bil povzganijan kapuc. v Ljubljani gl. št. 146.
reda o. Lovrenca Brundužana: o. Damascen z Beneškega in o. Bernard iz Vidma, ki sta se mudila leta 1604. v Ljubljani. Kakor jezuitom bil je tudi kapucinom nadvojvoda, poznejši cesar Ferdinand II. zelo na roko. Opozorjen od kranjskih deželnih stanov jim je odstopil veliki, dotlej vicedomu pripadajoči vrt pred vicedomskimi vratmi, za cerkev in samostan. Ferdinand je torej pravi ustanovitelj kapucinske naselbine v Ljubljani.

O Markovem leta 1607. je položil škof Hren temeljni kamen novemu svetišču. Vanj je del srebrno in zlato svetinjo izpolnovaje ukaz papeža Pavla II., ki je leta 1470. zapovedal, naj se vlagajo v temelje novokovane svetinje in imena tistih dobrotnikov, ki so omogočili kako znamenito novo zgradbo. Ti svetinji so našli leta 1820., ko so razkopavali ruševine zatrtega kapucinskega svetišča; obe sta bili iz leta 1599.; ena je bila kovana v spomin Hrenovega potrjenja za škofa, druga pa v spomin njegovega posvečenja. Polagaje temeljni kamen kapucinski cerkvi je imel Hren tehtovit govor. Spominjal se je starih slovenskih božanstev: Lade, Plejna in Poberina. Ljubljčanom je toplo priporočal oo. kapucine. Navdušeno je zasadil sv. križ na dolenjem koncu nekdanjega vicedomskega vrta posvetivši ta kraj na slavo Device Marije, apostola te pokrajine sv. Marka in sv. Ivana evangelista, ki je bil odločen za poglavitnega pomočnika novi cerkvi. S tem svetiščem je namerjal Hren nadomestiti cerkvico sv. Ivana, ki je stala nekoč na predmestju in je šla po zlu o turških navalih.

Kapucini so si zgradili cerkev in dom z darovi, ki so jim dohajali iz mesta in z dežele. Izdatno jih je podpiral škof Hren s kazninami in globami, ki so jih morali šteti luteranski graščaki, pa tudi nekateri duhovniki. Tedanji bloški župnik n. pr. je iz neznanega mi vzroka plačal 200 gl. globe, ki jo je namenil škof zgradbi kapucinskega samostana. S 1500 gl. so podprli zgradbo kapucinske cerkve in samostana kranjski deželni stanov.

V šestnajstih mesecih je delo toliko napredovalo, da je mogel škof dne 31. ve-

o) Gospodovi so prišli v Ljubljano leta 1602. Kje so se nastanili izprva, mi ni znano? Selišče novemu samostanu sta izbrala poslanca generalnega komisarja kapucinskega

Annus ab Incarnatione D. N. Jesu Christi MDCVII. Die XXV. Aprilis, qua fuit in festivitatem S. Marci Evangeliste, Inventus Curas et hanc parochiam ecclesie ac Patroni, Turis quarta post Dominicam in Albis. Indictione quinta. Pontificatus Sanctissimi, et Obis Patris et D. N. P. Pauli, Papa V. Anno secundo. Ragnachi in fure. [ob. 143] Episcopus Thomaus Dei et Apostolicis Sedis gratia Rector hujus Urbis, dicit: Serenissimi Archiepiscopi Ferdinandi, Conventus ecclesie et collegii per Reginos Cathedralis, et in Civitate Inventus ac per Hispaniam Inferiorem ad Stratum usque Reformatos: Thome Primarii, unum et primum lapidatum, figurantem ipsum miseri cordis fontem D. N. Jesu Christi lapidatum angularem, qui facit utraque unum: primum minam solidamque fabricam, super quam omnis Ecclesiastica convergit et parochia edificatio: in hunc lapidatum et flaviam Bonaspartensis Sedi: Insuper quibus eius Inventionis Progenis Marię Regię Colorum, ac Johannis Paulus Trilobus: in honorem et augmentum sanctissime Regini. vobis sancti Decretis Patris Francisci: pro reuerentibus Patribus Capucinis, primum hujus Urbis, hinc in hunc Obis mil. hujus: in Propaganda ecclesiam hujus Patronis fuisse datum: et in subordinatione, consolatione, decore et ornamentum angularem hujus Civitatis Labacensis, qua Madro.

Da bi izginile mnoge krvave mlake s pozorišča, prihajali so sužnji z grabljami in s kosarami peska in ga posipali po okrvavljenih krajih. Tako se je završil prvi del zabave.

Na pozorišče so stopili potem borilci z zavezanimi očmi in mahali kakor slepi z meči in bodali krog sebe. Gledalci so se zagrohotali. Kadar se borilci v ogromnem prostoru niso mogli takoj najti, naganjali so vojaki druge proti drugim, dokler se niso spopadli. In zopet je vzbesnela borba na življenje in smrt, dokler niso pocepali vsi. A namesto, da bi bila sita tolikega klanja, zahtevala je rimska druhal še več borilcev in še več krvi.

Solnce se je dvigalo na obzorju vedno više in više in obsejalo s svojimi žarki vse pozorišče. Vročina je postajala ob toliki množici čezdalje neznosnejša. Cesar ukaže za nekaj časa odmor. Senatorji, vitezi, cesarski svetniki in duhovniki so vstajali s svojih sedežev in odhajali v velike hodnike, kjer so se točila na ledu ohlajena vina in sladke pijače ter ponujala tečna jedila. Preprosto ljudstvo se je zadovoljevalo z hladno vodo oslajeno s smokvinim sirupom.

Zdajci zatrobijo zopet trobente. Vsakdo se vrača na svoj prejšnji sedež. Drug drugega poprašujejo, kaj pride sedaj? Nekateri so rekli, da se spoprimejo zopet sužnji, drugi pa so trdili, da pridejo kristijani na vrsto. To je šlo od ust do ust, od vrste do vrste. Naposled začne vpiti druhal:

„Kristijani! . . . Kristijani; . . . Kje so kristijani? . . . Levom jih vrzite!“

Zahtevanju ljudstva so vgodili, ker se je ponavljalo vpitje:

„Na dan s kristijani! . . . Ven ž njimi!“

Gledališki nadzornik ukaže stražnikom in slugam, da naj odpro vrata tistih prostorov, kjer so bili zaprti kristijani . . .

Najprej so privedli kakih dvajset moških, med njimi tudi starčka Severa . . . Sužnji so jim zvezali roke navskriž na ledjih, vrgli jih na tla in jim zvezali noge z debelimi vrvmi. Nato so jih jeli potezati na visoke stebre, zabite v gotovih presledkih v zemljo po vsem ogromnem

pozorišču. Nesrečniki so trepetali v zraku obešeni z glavo nizdolu. Pod nje so deli plast mokre slame in razne suhljadi in vse vkupe zažgali. Dušljiv dim se je dvigal iz gorečega kupa, objemal polagoma viseče kristijane, ki so neprestano kašljali čezdalje težje dihaje v smrdljivem dimu.

Emonski.

(Dalje prihodnjič.)

Z r n j e.

Kedo bolnika ne zapusti. Na neki železniški postaji na Notranjskem je služboval uradnik, v službi priden in z ljudmi prijazen. A imel je veliko napako, da je bil neveren, v cerkev ni hodil, duhovne je preziral, skoraj sovražil, nagnjen je bil socijalnim demokratom, kateri so ga vedno vbogali. Prigodilo se je pa, da je hudo in nevarno zbolel. Ker mu železniški zdravnik ni mogel pomagati in mu je sam svetoval, naj gre v kako bolnišnico, dal se je prepeljati v bolnišnico bližnjega primorskega mesta. Tukaj je ležal na postelji potr in žalosten, njegovi znanci in prijatelji se niso zanj zmenili, le stari kapucin o. Bernard in ga je vsak dan obiskaval, ter ga tolažil v britkosti in bolezni. Bolnik se ga je oklenil z otroško ljubeznijo, opravil je pri njem sv. izpoved in prejel iz njegovih rok sv. popotnico. O. Bernard mu je vrnil dušni mir in s tem se mu je vračalo telesno zdravje. Do nekaj tednov se je ozdravljen vrnil na svojo železniško postajo. A prišel je domu ves izpremenjen. Hodil je v cerkev, duhovne je spoštoval in rad je zahajal do njih. Vsakega, ki je grdil sv. vero, je ostro zavračal. Ko so ga njegovi nekedanji prijatelji vprašali, kako in zakaj se je tako izpremenil, jim je odgovarjal: Bil sem hudo bolan. Ležal sem v r—ški bolnišnici. Vse je na me pozabilo, vse me zapustilo, le stari menih o. Bernard mi je bil v bolezni oče in tolažnik. Le on me ni nikedar zapustil, dasiravno me ni prej videl nikedar. Katoliška cerkev, ki ima take duhovnike, je dobra mati. To prepričanje me je spravilo na drugo pot.

I. B—c.

„Danica“ izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za vse leto 6 kron, za pol leta 3 krone, za četrto leta 1 krono 50 vin. Zunaj Avstrije velja za vse leto 7 kron; za Ameriko 9 kron. Ako bi bil petek praznik, izide „Danica“ dan poprej.

V Ljubljani se dobivajo posamezne številke po 10 vinarjev v tabakarni: Makso Brusovi, pred škofijo 12.